

Uživatel:Vanai/Pískoviště

Péče o nemocné v Byzantské říši

Byzantská říše, zkráceně Byzanc, nebo Východořímská říše, vznikla v roce 395 n.l. a její existence trvala přes tisíc let, do roku 1453, kdy byla Konstantinopol dobyta osmanskými Turky. Rozkládala se na území východního Středomoří a proto nikoho nepřekvapí, že byzantská medicína stavěla na základech položených starými Řeky a Římany. I přesto, že byzantská kultura byla převzata od Řeků a instituce z Říma, státním náboženstvím se stalo pravoslavné křesťanství, které mělo velký význam na přístup k péči o nemocné a potřebné. Vzhledem k tomu, že byzantská medicína v sobě přechovávala moudrost antické tradice, dokázala ovlivnit jak islámskou medicínu, tak stát za znovuzrozením západní medicíny během renesance. Byzantští lékaři nejen že čerpali vědomosti od svých řecko-římských předchůdců, kterými byli například Galén nebo Hippocrates, ale sami rozšiřovali hranice lidského poznání a pečlivě se starali o jeho dokumentaci. Lékařské kompendium v sedmi knihách (https://en.wikipedia.org/wiki/Medical_Compendium_in_Seven_Books), obzvláště podrobný zdroj medicínských znalostí, sespsaný na konci sedmého století Pavlem z Aeginy (https://en.wikipedia.org/wiki/Paul_of_Agina), se v praxi užíval po dalších 800 let. Význam byzantské medicíny je důležitý nejen tím, že se postarala o uchování znalostí ze starověkého Řecka a Říma skrze kompendia, ale také tím, že znalosti prohloubila a dále rozšířila do renesanční Itálie a arabského světa.

V péči o poutníky, chudé či nemocné hrály velkou roli špitály a útulky, které byly rozesety po celém území říše. Nejstarší Byzantské nemocnice, neboli *xenony* (doslovně „domovy pro cizince“) se začaly vyvíjet během třetího století našeho letopočtu. Byly zakládány panovníky, mnichy i jednotlivci z řad šlechticů a bohatých obchodníků. Vzhledem k tomu, že byly často spojeny přímo s kláštery, kromě jídla a přístřeší bylo možné v některých z nich obdržet i lékařskou péči. Tvrdí se, že v mnoha ohledech se podobaly moderním nemocnicím mnohem více než kterékoli jiné ze starověkých institucí poskytujících péči nemocným lidem.

Vznik prvního velkého xenonu se datuje k roku 370 n.l., byl vybudován v Caesaree svatým Basilem z Caesarey (329-379 n.l.), guvernérem a biskupem Cappadocii. Ve čtvrtém století se tento koncept rozšířil po celé Byzantské říši. V polovině osmého století se v Byzanci nacházelo kolem 160 charitativních institucí, přičemž u 23-25 se věří, že měly dokonce zdravotnický personál. Valná většina z těch zbylých útulků však sloužila spíše jako hospic než jako nemocnice v dnešním slova smyslu.

Nejznámější špitál, známý jako *Nemocnice Pantokrator* (http://www.academia.edu/2625985/Healing_on_the_Fourth_Hill_Searching_for_the_Pantokrator_Hospital), založil císař Jan II. Komnenos (1087-1143 n.l.) a nacházel se v Konstantinopoli. Společně s rozsáhlou knihovnou byl součástí kláštera a svou rozlohou zabíral téměř jeho jednu třetinu. Pacienti mohli být hospitalizováni na pěti odděleních mezi něž se řadilo i oddělení chirurgické a oddělení pro ženy. Na dámském oddělení pracovaly lékařky a ošetřovatelky, oproti svým mužským protějškům však měly lékařky až čtyřikrát nižší plat. Celkem bylo k dispozici mezi 50 až 60 lůžky a zároveň fungovala i ambulance pro pacienty, kteří v nemocnici hospitalizováni nebyli. Lékaři byli dobře trénovaní a s největší pravděpodobností získávali vzdělání na Univerzitě v Konstantinopoli, kterou mohly v menší míře navštěvovat i ženy. Oproti ostatním špitálům té doby bylo velmi dobře logisticky zajištěno i osvětlení, topení, ložní prádlo, prostory ke koupání pacientů a latríny. Pacienti byli krmeni dle pečlivě sestaveného vegetariánského dietního plánu a dostávali příspěvky, které jim umožňovaly obstarat si jídlo a pití navíc. Zdravotní péče byla zajišťována velkým množstvím specializovaného personálu kam se řadili lékaři (archiatroi), profesionální zdravotní sestry/asistenti (hypourgoi) a sanitáři (hyperetai). Zakládací listina hovoří také o lékařské škole, historici si však nejsou jisti, jestli tato instituce skutečně sloužila ke vzdělávacím účelům.

Nekompletní citace publikace. MILLER, Timothy S. *The birth of the hospital in the Byzantine empire*. Baltimore : Johns Hopkins University Press, 1997. 328 s. ISBN 0801856574.

Nekompletní citace publikace. HORDEN, Peregrine. *Hospitals and healing from antiquity to the later Middle Ages*. Aldershot : Ashgate Variorum, 2008. 338 s. ISBN 0754661814.

Nekompletní citace webu. . [cit. 2013-06-20]. <https://cs.wikipedia.org/wiki/Byzantsk%C3%A1_%C5%99%C3%AD%C5%A1e>.

Nekompletní citace webu. . [cit. 2013-06-20]. <https://en.wikipedia.org/wiki/Byzantine_medicine>.